



ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Γεωργική Εκπαίδευση

Θεματική ενότητα 5 1/2

Όνομα καθηγητή: Αλέξανδρος Κουτσούρης

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης





ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι φοιτητές/τριες πρέπει να είναι ικανοί/ες:

- α) να ορίζουν την έννοια των (εκπαιδευτικών) ‘αναγκών’ και τις βασικές όψεις της έννοιας
- β) να διακρίνουν διαφορετικούς τύπους αναγκών
- γ) να αναφέρουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές αλλαγές
- δ) να περιγράψουν τις διαδικασίες ανάλυσης των αναγκών



Λέξεις κλειδιά

- ΑΝΑΓΚΗ(-ΕΣ)
- ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
- ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ
- ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ



ΑΝΑΓΚΗ (1/2)

Σύμφωνα με τον Tyler:

- «Η πρώτη χρήση του όρου αντιπροσωπεύει ένα χάσμα μεταξύ κάποιας σύλληψης μιας επιθυμητής νόρμας (κανόνα, κατάστασης), που είναι κάποιο standard (κριτήριο) φιλοσοφικής αξίας, και της πραγματικής κατάστασης. Η ανάγκη με αυτή την έννοια είναι το χάσμα μεταξύ του ‘τι είναι’ και του ‘τι θα έπρεπε να είναι’».



ΑΝΑΓΚΗ (2/2)

- Υπάρχει δηλαδή μια κατάσταση στην οποία βρίσκεται το άτομο ή η ομάδα (υφιστάμενη κατάσταση, 'τί είναι') αλλά και μια επιθυμητή κατάσταση στην οποία επιδιώκει να φτάσει ('τί θα έπρεπε να είναι'). Η διαφορά (το χάσμα) μεταξύ των δύο καταστάσεων ορίζεται ως η ανάγκη του ατόμου ή της ομάδας.
- Η άλλη χρήση του όρου όπως χρησιμοποιείται από ορισμένους ψυχολόγους αντιπροσωπεύει εντάσεις στον οργανισμό που πρέπει να εξισορροπηθούν για να διατηρηθεί ο οργανισμός σε υγιή κατάσταση.



ΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

- Σύμφωνα με τον McKillip, «μια ανάγκη είναι μια αξιακή κρίση ότι κάποια ομάδα έχει ένα πρόβλημα που μπορεί να λυθεί».

Στον ορισμό αυτό διακρίνονται τέσσερεις όψεις της έννοιας των αναγκών:

- Η αναγνώριση του ότι η έννοια 'ανάγκη' εμπεριέχει 'αξίες'
- Μια ανάγκη αφορά μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων κάτω από ορισμένες συνθήκες.
- Ένα πρόβλημα ορίζεται ως ένα ανεπαρκές αποτέλεσμα, ή αλλιώς σαν ένα αποτέλεσμα που παραβιάζει τις προσδοκίες του ατόμου ή της ομάδας.
- Η αναγνώριση μιας ανάγκης εμπεριέχει την 'κρίση' ότι υπάρχει κάποια λύση στο πρόβλημα.



ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

- Τα προβλήματα αποκαλύπτονται με τη σύγκριση μεταξύ των προσδοκιών και των αποτελεσμάτων. Οι διαταραχές που προκύπτουν είναι τα προβλήματα.
- Ομάδες που διακινδυνεύουν να πραγματοποιήσουν ανεπαρκή (φτωχά), μη ικανοποιητικά, αποτελέσματα. Αυτές οι ομάδες ατόμων έχουν κάποια χαρακτηριστικά που προοιωνίζονται (άμεσα ή έμμεσα) τα φτωχά αποτελέσματα.
- Ανάγκες συντήρησης. Μια ομάδα αντιμετωπίζει τέτοια προβλήματα όταν αποσύρεται ή τροποποιείται μια ήδη προσφερόμενη υπηρεσία.



ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ

- Τα προβλήματα αναγνωρίζονται σε σύγκριση με τις προσδοκίες που αφορούν στο 'τι μπορεί' ή 'τί θα έπρεπε να είναι'. Ο Bradshaw αναγνωρίζει τέσσερεις τύπους προσδοκιών που μπορούν να υποστηρίξουν κρίσεις σχετικά με ανάγκες.
- Κανονιστική ανάγκη, μια προσδοκία βασισμένη στον ορισμό ενός ειδικού για τα επαρκή επίπεδα απόδοσης ή υπηρεσίας.
- Αισθητές ανάγκες. Πρόκειται για προσδοκίες που έχουν τα μέλη της ομάδας για τα δικά τους αποτελέσματα.
- Εκφραζόμενες ανάγκες. Οι προσδοκίες εκδηλώνονται μέσα από τη χρήση αντίστοιχων υπηρεσιών.
- Συγκριτική ανάγκη. Αυτές οι προσδοκίες βασίζονται στην απόδοση μιας ομάδας εκτός της ομάδας - στόχου



(ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ) ΑΝΑΓΚΕΣ

- Πραγματική ανάγκη. Το επίθετο ‘πραγματική’ χρησιμοποιείται μερικές φορές για να διασωθεί ο όρος ‘ανάγκη’ από αμφίβολες χρήσεις. Μια αληθινή ανάγκη μπορεί να οριστεί ως μια ‘αντικειμενική’ έλλειψη του ατόμου, της ομάδας ή της κοινότητας σε σχέση με το (ευρύτερο) περιβάλλον.
- Εκπαιδευτική ανάγκη. Διαφέρει από τις άλλες ανάγκες μόνο στο ότι μπορεί να ικανοποιηθεί μέσω εμπειριών μάθησης.



Πραγματική εκπαιδευτική ανάγκη

Πραγματική εκπαιδευτική ανάγκη. Αναφέρεται σε ιδιαίτερες γνώσεις (και κατανόηση), στάσεις, και δεξιότητες που ελλείπουν αλλά απαιτούνται για την επίτευξη πιο επιθυμητών καταστάσεων. Αυτό που προσδιορίζεται ως αληθινή εκπαιδευτική ανάγκη πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- α. πρέπει να είναι απαιτούμενη ή απαραίτητη για την επιθυμητή κατάσταση πραγμάτων
- β. πρέπει να ελλείπει
- γ. πρέπει να φέρει μια 'νόμιμη' απαίτηση σχετικά με την οποία κάτι θα έπρεπε να γίνει
- δ. πρέπει να είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί μέσω εμπειριών μάθησης οι οποίες μπορούν να παράσχουν κατάλληλη γνώση, στάσεις ή δεξιότητες.



Μελλοντικές εκπαιδευτικές ανάγκες 1/2

Αφορούν σε:

- (α) αλλαγές στους στόχους
- (β) αλλαγές στους παράγοντες που επηρεάζουν την επίτευξη των στόχων
- (γ) συνδυασμό των ανωτέρω.



Μελλοντικές εκπαιδευτικές ανάγκες 2/2

Είναι βέβαια αδύνατο να δοθεί ένας πλήρης κατάλογος πιθανών αλλαγών. Μερικά παραδείγματα συμπεριλαμβάνουν:

- (α) αλλαγές προϊόντων, που μπορούν να οφείλονται στην μεταβολή της ζήτησης ή / και της φύσης ενός προϊόντος
- (β) τεχνικές αλλαγές, που μπορούν να οφείλονται είτε στη μεταβολή της διαδικασίας παραγωγής και των μέσων παραγωγής, είτε στην μη διαθεσιμότητα ή την ακρίβεια των εισροών
- (γ) οικονομικές αλλαγές
- (δ) αλλαγές στο εργασιακό δυναμικό (φύλο, ηλικία, εθνικότητα, εκπαίδευση κλπ.)
- (ε) αλλαγές στο νομικό πλαίσιο
- (στ) πολιτικές αλλαγές.



ΑΝΑΓΚΕΣ (1/3)

- «Το ότι κάποιος βρίσκεται σε ανάγκη δεν είναι απλά ένα εμπειρικό γεγονός, αλλά μάλλον μια αξιακή κρίση η οποία συνεπάγεται τρεις δηλώσεις: ότι κάποιος βρίσκεται σε μια δεδομένη κατάσταση, ότι αυτή η κατάσταση είναι ασύμβατη με τις νόρμες κάποιας ομάδας ή κοινωνίας, και άρα, ότι η κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει» (Monette).
- Παρόμοια, ο Dearden ισχυρίζεται ότι για την ύπαρξη μιας ανάγκης υπάρχουν δύο κριτήρια: α) ότι υπάρχει ένας κανόνας (μια νόρμα), και β) ότι αυτός δεν έχει επιτευχθεί.



ΑΝΑΓΚΕΣ (2/3)

- Οι βάσεις των δηλώσεων περί αναγκών είναι υποκειμενικές και ιδεολογικές
- Γενικά, μια ανάγκη είναι ΓΙΑ κάτι, για κάποιο στόχο, σκοπό ή επιθυμητό τέλος, καθορισμένο από κάποια νόρμα. Οι δηλώσεις περί αναγκών βασίζονται πάντα σε κανονιστικές κρίσεις.
- Με αυτή την έννοια, δεν υπάρχουν ‘αντικειμενικές ανάγκες’. Οι ανάγκες στηρίζονται πάντα, σε τελευταία ανάλυση, σε αξιακές κρίσεις. Η έννοια των αναγκών, καθόσον φέρει την αίσθηση του ‘θα έπρεπε’, είναι ηθική, κριτηριακή και αξιολογική.



ΑΝΑΓΚΕΣ (3/3)

- «... το να ισχυρίζεται κάποιος ότι είναι αντικειμενικός ... μπορεί ακριβώς να σημαίνει ότι αυτός είναι αρκετά υποκειμενικός για να εθελοτυφλεί στο γεγονός ότι οι αξίες του διαποτίζουν τη διεξαγωγή της έρευνάς του» (Beltrans).
- Η έννοια των αναγκών έχει μια εικόνα επιστημονικότητας και αντικειμενικότητας πιθανώς λόγω των εμπειρικών όψεών της (δηλ. του ότι βασίζεται στην απάντηση στο ερώτημα 'τι είναι') (Fitzgerald).
- Ακόμα όμως και η μελέτη του 'τι είναι' (υφιστάμενη κατάσταση) εμπεριέχει αξιακές κρίσεις.



ΑΙΣΘΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (1/3)

- «Μια αισθητή ανάγκη, όπως δηλώνει ο όρος, είναι κάτι το οποίο θεωρείται απαραίτητο από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο (-α) ... Οι αισθητές ανάγκες είναι στενά συγγενείς με τα ενδιαφέροντα. Είναι συνειδητές επιθυμίες ή επιφανειακοί δείκτες. Μια αισθητή ανάγκη μπορεί (ή δεν μπορεί) να είναι μια πραγματική ανάγκη. Αντίστροφα, μια πραγματική εκπαιδευτική ανάγκη μπορεί (ή δεν μπορεί) να αναγνωρισθεί σαν τέτοια από το άτομο. Φαίνεται σημαντικό για τον εκπαιδευτή ενηλίκων να αναγνωρίσει κάτι τέτοιο, γιατί ο ενήλικας εκπαιδευόμενος αποκτά ένα ενδιαφέρον για την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών του αναγκών μόνο όταν είναι ενήμερος τέτοιων αναγκών» (Atwood & Ellis)



ΑΙΣΘΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (2/3)

- «Η έλλειψη ή αισθητή ανάγκη από μόνη της είναι ένα ανεπαρκές μέτρο της πραγματικής ανάγκης καθόσον περιορίζεται από την αντίληψη των ατόμων, ήτοι, την ενημερότητά τους για τις προσφερόμενες υπηρεσίες, τη γνώση του εαυτού τους, και την προθυμία τους να εξαρτηθούν από τις υπηρεσίες. Η αισθητή ανάγκη μπορεί επίσης να διογκωθεί από αυτούς που απαιτούν μια υπηρεσία χωρίς όμως πραγματικά να τη χρειάζονται» (Monnette).



ΑΙΣΘΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (3/3)

- «οι άνθρωποι δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν έγκυρες κρίσεις παρά μόνον αφού έχουν δει και γνωρίσει εμπειρικά τις εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με το γνωστό. Οι απαντώντες σε μια έρευνα φαίνεται πως είναι κάπως πιο επιρρεπείς στο να αρέσκονται σε ό,τι γνωρίζουν παρά στο να γνωρίζουν το τί θα τους άρεσε» (Cross).
- Συνεπώς, οι εκφράσεις των αισθητών αναγκών έχουν σοβαρούς περιορισμούς γιατί δεν είναι ούτε αυθεντικές ούτε πλήρεις.



ΑΝΤΑΝΑΚΛΩΜΕΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

- Οι ανάγκες μπορούν να εξαχθούν από τις εκφρασμένες στάσεις και φιλοδοξίες των ατόμων και συνεπώς αποκαλούνται αντανακλώμενες (προερχόμενες - εξαγόμενες) ανάγκες.
- Η επικέντρωση στις αισθητές και αντανακλώμενες ανάγκες δεν σημαίνει ότι αγνοούνται οι κανονιστικές ανάγκες. Τα περιεχόμενα των τριών αυτών τύπων αναγκών επικαλύπτονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.



ΠΟΙΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ;

- «εάν βασιστούμε μόνο στις κανονιστικές ανάγκες αναλαμβάνουμε τον κίνδυνο να γίνουν τα προγράμματά μας αυταρχικά και ανυπόφορα δογματικά, εάν όμως βασιστούμε αποκλειστικά στις αισθητές και αντλούμενες ανάγκες διακινδυνεύουμε να γίνουμε ανυπόφορα συντηρητικοί». Άρα, σε μια δημοκρατική κοινωνία, τα δημόσια προγράμματα σε περιοχές όπως οι γεωργικές εφαρμογές και η εκπαίδευση θα πρέπει να αντανακλούν μια προσαρμογή των ατομικών θελήσεων και των κοινωνικών κανόνων» (Allard).



ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- «Η πρωταρχική και άμεση αποστολή κάθε εκπαιδευτή ενήλικων είναι να βοηθήσει τα άτομα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και να επιτύχουν τους στόχους τους» (Knowles).
- «Ο εκπαιδευτής (ενηλίκων), ως ένας εκπαιδευμένος επαγγελματίας, μπορεί και πρέπει να εκτελεί ένα μέγιστο ρόλο στον καθορισμό των αντικειμενικών σκοπών που θα επιτύχει το πρόγραμμα ... Αυτή η προσέγγιση σημαίνει ότι ο εκπαιδευτής πρέπει να πραγματοποιήσει κάποιες αξιακές κρίσεις όσον αφορά το 'τι θα πρέπει να είναι', αλλά αυτές οι κρίσεις, εάν βασιστούν στα καλύτερα δυνατόν δεδομένα, είναι πιθανό να είναι πιο ρεαλιστικές και πλήρεις νοήματος παρά εάν βασιστούν σε άμεσες πιέσεις, υποκειμενικές εντυπώσεις ή την παράδοση» (Boyle).



Βιβλιογραφία

- Boydell, T.H. (1986) Identification of Training Needs. London: BACIE.
- Maslow, A.H (1970) Motivation and Personality. London: Harper & Row Publ.
- McKillip, J. (1987) Need Analysis. London: Sage.
- Richter, L (1986) Training Needs: Assessment and monitoring. Geneva: International Labour Office.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.





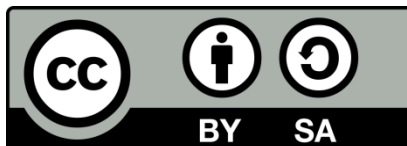
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Αλέξανδρος Κουτσούρης. «Γεωργική Εκπαίδευση». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD100/>



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>



Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.